

Uitgebreid overleg is pure noodzaak

De vakbonden hebben de handen vol met het interprofessioneel overleg dat voor de komende twee jaar de lijnen moet uitzetten voor de loon- en arbeidsvoorwaarden in de privésector. Werkzekerheid is een prioriteit. De gebeurtenissen bij Volkswagen Vorst tonen nog maar eens aan dat goede jaarcijfers daarvoor geen garantie zijn. De werknemers zijn weer de dupe. Dat laat ons niet onberoerd. De zorg voor werkzekerheid, kwaliteitsvol werk en een degelijke verloning neemt elke vakbondsverantwoordelijke ter harte.

Cao 8 correct uitvoeren

Deze maand wordt de eerste uitvoering gegeven aan de achtste CAO voor het onderwijs. Cao 8 werd door de Raad van het COV goedgekeurd omdat de positieve elementen ruimschoots doorwogen. Wie zich er niet in herkent, kunnen we er toch niet van overtuigen dat die positieve elementen de doorslag gaven. Dat begrijpen we. Wat werd bereikt op het vlak van koopkrachtverhoging (vakantiegeld, weddenverhoging voor de overgrote meerderheid van de directeurs, de salarisverhogingen voor veel administratief medewerkers en voor het arbeiderspersoneel - ook voor busbegeleiders), kan niet onder de tafel worden geveegd. Dat deze CAO niet alles oplost, zullen we niet ontkennen. Ook nu kunnen we er niet naast kijken: wanneer de noden groot en veelvuldig zijn, dan volstaat de begrotingsruimte niet om de verwachtingen in te lossen.

Leerzorg, een tienjarenplan

Op 17 november 2006 stelde minister Vandembroucke zijn ontwerp van conceptnota-*Leerzorg* voor. Het is de herwerking van de

discussienota *'Leerzorg in het onderwijs'* waarop de VLOR had aangedrongen. De minister beklemtoonde dat de nota niet te nemen of te laten is. Daarom heeft hij ze een *ontwerp* van conceptnota genoemd. Er is dus nog ruimte voor uitgebreid overleg. Na advies van de VLOR (midden februari 2007) wil de minister zijn definitieve conceptnota voorleggen aan de Vlaamse Regering en indienen bij het Vlaams Parlement. Het is zijn bedoeling dat een ontwerp van decreet in het schooljaar 2007-2008 het legistiek traject zal doorlopen. Als alles verloopt zoals de minister heeft gepland, zou het basisdecreet op 1 september 2008 moeten zijn afgerond. De gefaseerde uitvoering start dan op 1 september 2009.

De minister benadrukt nogmaals dat het buitengewoon onderwijs niet zal worden afgeschaft en dat hij ook geen pleidooi houdt om het buitengewoon onderwijs minder middelen te geven. *Leerzorg* is een genuanceerd en-en-verhaal, waarbij traag maar zeker een stap in de richting van integratie in de gewone school moet gezet worden, zonder de sterke kanten van de huidige situatie uit het oog te verliezen.

Daartoe heeft de minister zich de volgende doelstellingen gesteld: het bestaande zorgaanbod in het gewoon en het buitengewoon onderwijs beter beschrijven door het binnen één en hetzelfde kader te plaatsen; het buitengewoon onderwijs verbreden (de huidige typologie wordt als te eng ervaren en de scholen voor buitengewoon onderwijs zijn ongelijk verspreid); de verwijspraktijk bijsturen en aansluiting zoeken bij internationale trends.

Om die doelstellingen te realiseren, blijft hij vasthouden aan twee invalshoeken.

De omgeving moet zich op een bepaalde manier aanpassen aan de leerlingen. Dat wordt gedefinieerd met 'leerzorgniveaus'. Dat is een eerste invalshoek. De tweede invalshoek vertrekt van de kenmerken van de leerlingen. In de vorige nota werden ze met 'clusters' beschreven. Nu komen er 'doelgroepen' bij.

Enveloppen

Om de leerzorgniveaus I en II te financieren, zullen er enveloppen aan de scholengemeenschap worden toegekend. Waar nodig kan corrigerend worden opgetreden voor scholen die meer leerlingen hebben met specifieke zorgvragen. Het is de bedoeling dat die middelen rechtstreeks naar het lokale niveau vloeien en niet dat er een middenkader gecreëerd zal worden.

De leerlingen van leerzorgniveau III zijn eerder terug te vinden in scholen voor buitengewoon onderwijs. Dat zal in belangrijke mate zo blijven. Een deel van die groep zit echter nu al, met ondersteuning van het GON, in de gewone school. Op lange termijn wil de minister verder gaan en een kader aanreiken, zodat een ruimere groep ouders en leerlingen een keuze kan maken voor de gewone school die daarvoor over de nodige ondersteuning beschikt. Een voorbeeld daarvan

zijn de ION-leerlingen en de leerlingen uit types 1, 3 en 8.

Kiezen ouders voor de inschrijving in een school voor gewoon onderwijs, dan gaat met de leerling een gelijkwaardig pakket middelen mee als die welke hij in de buitengewone school zou 'inbrengen'.

Draagkracht beschermen

De minister wil in een eerste fase de gewone school vrijwillig laten kiezen om een leerling van zorgniveau III op te nemen. Pas als er voldoende zicht is op de effecten in de praktijk, wil de overheid dat vertalen in een recht van de ouders. Maar ook dan wil men de draagkracht van individuele scholen beschermen. De school zal vanaf een bepaald percentage leerlingen waarvoor ze leerzorgniveau III moet aanbieden, leerlingen kunnen weigeren. Dat percentage zal landelijk in overleg met het onderwijsveld bepaald worden voor alle scholen en zal verschillen per doelgroep. De bedoeling is dat scholen hun opdracht voor die leerlingen goed kunnen aanpakken.

Doelgroepenwerking binnen clusters

De tweede as van het matrixmodel wordt gevormd door de beperkingen waarmee kinderen en jongeren te maken krijgen. Die worden gegroepeerd in ruimere categorieën (clusters) dan de types van vandaag. Nu zijn er al heel wat scholen voor buitengewoon onderwijs die verschillende types tegelijk aanbieden en zo al de idee van clustering realiseren. Het bewust voeren van een beleid van verbreding van het aanbod van het buitengewoon onderwijs moet een groeiproces zijn waarbij de overheid de gewenste ontwikkeling wel stimuleert, maar niet oplegt. Daarom laat de minister toe dat binnen de clusters de mogelijkheid blijft bestaan voor scholen voor buitengewoon onderwijs om in de toekomst een doelgroepenwerking te bestendigen. Het *moeten* aanbieden van de volledige cluster is verdwenen en vervangen door een *mogen* inrichten op basis van behoeften en mogelijkheden. Dat alles wordt in een groeiproces geplaatst. Scholen die willen verbreden, moeten daartoe de mogelijkheden krijgen. Zij zullen tijdelijk ondersteund worden om de competenties te ontwikkelen die nodig zijn om leerlingen van een bepaalde doelgroep te ondersteunen.

Deskundigheid blijft een absolute prioriteit. De minister stelt derhalve dat de overheid zal moeten investeren in competentieontwikkeling, zowel van leerkrachten en teams in het buitengewoon als in het gewoon onderwijs. In de voorbereiding daarvan wil hij een Commissie Competentieontwikkeling oprichten.

De voorgestelde verandering vraagt een lange uitrol. Heel het kader op een bepaalde datum invoeren voor heel Vlaanderen, lijkt de minister te massaal en een moeilijk te beheersen

proces. Daarom wordt een gefaseerd implementatieproces voorzien. Het voorgestelde tijdspad bestaat uit drie fasen: de korte termijn (tegen 2011), de middellange termijn (tussen 2011 en 2014) en de lange termijn (vanaf 2016).

Tegen 2011 wil Vandenbroucke leerzorgniveaus I en II invoeren. Hij wil een gemotiveerd verslag bij de overgang leerzorgniveau I en II; de inschaling door de CLB's volgens de leerzorgniveaus en clusters/doelgroepen (implementatie begeleidingstraject); de invoering van leerzorgniveau III buitengewoon onderwijs; het installeren van vrijwilligheid voor de inschrijving van leerlingen leerzorgniveau III gewoon onderwijs (condities GOK-decreet); het installeren van vrijwilligheid voor de verbreding in buitengewoon onderwijs en realisatie van effectieve verbreding voor specifieke doelgroepen. De evaluatie zal zich toespitsen op het bestuderen van de dynamiek en het zicht krijgen op leerzorgniveau III gewoon onderwijs en leerzorgniveau IV.

In de tweede fase, op middellange termijn, 2011-2014, volgt een eerste stap van uitvoering van het recht op inschrijving van leerlingen leerzorgniveau III gewoon onderwijs op basis van een landelijk vastgelegd percentage, de realisatie van de verbreding buitengewoon onderwijs (met inbegrip van leerzorgniveau IV) en de evaluatie van de verbreding.

Op lange termijn, de derde fase, volgt de volledige implementatie van leerzorgniveau III gewoon onderwijs.

Zoals door het COV gevraagd, voorziet de minister van meet af aan een voldoende gespreid stappenplan voor de implementatie met tussentijdse evaluaties. Desgevallend zullen die evaluaties nopen tot bijsturingen.

Het COV zal de komende weken in heel Vlaanderen **debatavonden** organiseren om zoveel mogelijk leden de kans te geven hun stem in dit belangrijk debat te laten horen.

Voortbouwen en vooruitzien

Enkele weken geleden maakte onderwijsminister Frank Vandenbroucke zijn Beleidsbrief Onderwijs en Vorming 2006-2007 bekend. We geven een eerste reeks reacties.

Op het einde van zijn Beleidsbrief stelt Vandenbroucke dat hij in alle fasen van de beleidsvoorbereiding ruim tijd wil uittrekken voor informatieverstrekking en voor overleg en consultatie van alle betrokkenen. Wij dringen er uitdrukkelijk op aan dat de geleidingen de nodige tijd krijgen om de verschillende geplande nota's, (ontwerp)decreten en voorgestelde maatregelen te bespreken. Dat overleg kan zich geenszins beperken tot een eenmalige bespreking in de formele overlegorganen, zoals de Vlor. Het moet voorafgegaan en gedragen worden door een grondige consultatie en bespreking binnen de respectieve geleidingen. Het gaat hier niet

alleen om het waarborgen van de betrokkenheid, maar om een actieve participatie in het democratisch besluitvormingsproces.

De vooropgestelde planning en bijhorende agenda moeten haalbaar zijn. De Beleidsbrief bevat een groot aantal beleidsvoorstellen en -initiatieven, die in timing niet altijd met elkaar sporen. In alle dossiers moet voldoende duidelijkheid zijn over de toepasbaarheid, de organisatievereisten, de financieringsmogelijkheden en de implementatiestrategie.

Zowel naar inhoud als naar uitvoering dringt zich de nood op aan transparantie tussen de dossiers.

Verschuivende voorstellen houden een zinvol streven in. Maar voor zover ze door financiële beperkingen niet uitvoerbaar zijn, leiden ze enkel tot frustraties, demotivatie en zelfs tot weerstand bij het onderwijspersoneel. Voor belangrijke dossiers en voor het globaal onderwijsbudget dringen we aan op een grondig debat met de verschillende onderwijspartners. Er zal wellicht met een prioriteitstelling van dossiers moeten gewerkt worden.

In een voortdurend evoluerend onderwijslandschap moet de minister duidelijkheid verschaffen over de bevoegdheden van de scholengemeenschappen en de scholen, ook met betrekking tot de kleine scholen. Het overhevelen en het uitbreiden of het inperken van bevoegdheden verdient helder te worden omschreven.

We willen ook duidelijkheid over de toepassing van sommige maatregelen op de onderwijsvorm (gewoon en/of buitengewoon onderwijs) of het onderwijsniveau (basis- en/of secundair onderwijs). Waar bijvoorbeeld sprake is van een nieuw financieringssysteem voor het 'gewoon' basis- en secundair onderwijs, wordt nergens melding gemaakt van het buitengewoon onderwijs.

Eerder al verwezen we naar de nood aan transparantie tussen verschillende dossiers. Dat moet zich vertalen in een beleidsprogrammatie die de logische opeenvolging van dossiers respecteert, zoals bijvoorbeeld die met betrekking tot de financiering van het onderwijs.

Uit de Beleidsbrief leiden we een zeer zware budgettaire planning af voor dit en de volgende twee schooljaren. Daaruit blijkt nogmaals de veelheid van voorgestelde maatregelen met de daaraan verbonden financiële consequenties. Dat heeft een versnippering van de financiële middelen tot gevolg. Gelet op de omvang van het budget van extra middelen pleiten we voor het stellen van prioriteiten om de financiële draagkracht voor de uitvoering nog aanzienlijk te kunnen vergroten. De verwachtingen van het personeel botsen maar al te vaak op een tekort aan financiële middelen om een maatregel volledig uit te voeren. De ontuchtering wordt dan al vlug gevolgd door ongehoogen. Dat wordt best vermeden.

Romain Maes ■
algemeen secretaris